

פניני הפרשה

• יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים •

© נייד: 052-7654216 © כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

המשפט לאלוקים הוא

לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים הוא - מבאר האלשיך הקדוש כי אף שהמשפט נחתך מאת ה', אין בידיעה זו לבדה כדי להבטיח תמיד שהדיין יפסוק אמת לאמיתה. לעתים ניצב הדיין תחת לחצים כבדים מצד בעלי הדין, העלולים להטות את לבבו מדרך הישר.

כדי לעמוד במבחן זה, נדרשת יראת שמים עמוקה. על הדיין לחוש שבכל דין הבא לפניו, מלבד ראובן ושמעון הניצבים מולו - נוכח גם הקדוש ברוך הוא, כפי שנאמר: "אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בִּקְרֵב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט" (תהלים פב, א). **השכינה עצמה שורה במעמד המשפט**, וכפי שפירש רש"י: "מה שאתה נוטל מזה שלא כדין - אתה מזיקני להחזיר לו". ביאור העניין הוא, שכיוון שנגזר כבר בראש השנה שפלוני ירויח סכום מסוים, אם יפסוק הדיין שלא כדין ויחסיר ממנו את ממונו, הרי ש"מאלץ" הוא את הקב"ה, כביכול, לשלם לאותו אדם ממקום אחר את המגיע לו. וזהו "כי המשפט לאלוקים הוא".

רבנו האלשיך עצמו, יושב היה בראש בית דין בצפת. פעם הגיע לפניו לדין אדם אלים שהטיל את חיתתו על כל סביבתו. הדיינים נרתעו וחששו לעסוק בדינו, מחמת הפחד שיתנקם בם. אך רבי משה אלשיך לא חת מפניו, ולא הניד עפעף למשמע הרתעותיו של אותו גברא אלמא, אלא דן את דינו בכובד ראש, ולבסוף פסק את הדין בסכינא חריפא ללא פחד ומורא. התפלאו שאר הדיינים שישבו לצדו, מהיכן שאב את הכח לעמוד בזה?! הבחין האלשיך בפליאתם, והשיב להם בתמיהה: "ממי עלי לפחד יותר, מהקב"ה או מבשר ודם? הלא רואה אני את השכינה הקדושה נצבת בבית הדין, והפחד הגדול מה' גובר על הפחד הקטן מאותו אדם! אילו אטה חלילה את הדין, כביכול מחייב אני את הקב"ה לשלם לבעל הדין שהפסיד שלא כדין, שהרי מזונותיו קצובים לו מראש השנה. ופירש רש"י שם: אמר הקב"ה מה שאתה נוטל מזה, שלא כדין את מזיקני להחזיר לו, נמצא שהטית עלי המשפט". וזו עצה לכל אדם לזכות לעשות צדק ומשפט בענייניו האישיים, כשלנגד עיניו יאיר הפסוק: **"שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט"**.

מיעוט שחוק

מסופר על מגיד אחד שהיה דורש במרה שחורה, ופעם הגיע לקהילתו של רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל, וביקש לדרוש בשבת. דחהו רבי מאיר ואמר לו "תבוא ביום ראשון". תמה המגיד "ומדוע למגיד פלוני כן נתת לדרוש בשבת?!". ענה לו ר' מאיר'ל בשנינות: "שבת היא מכניסת אורחים גדולה, שכן מגיע ראש חודש והשבת נותנת לו את ההפטרה והמוסף, מגיע חול המועד והשבת נותנת לו קריאת התורה ומוסף, מגיע יום טוב והיא נותנת לו גם את התפלות, מגיע יום כפור והיא נותנת לו גם את הסעודות, ואילו כשמגיע תשעה באב - היא אומרת לו **תבוא ביום ראשון...**"

עצה טובה

עצה לצמצום דיבורי לשון הרע, לקבל קבלה קטנה וחלקית בלשון הרע, וללכת אתה עד הסוף. לדוגמא, לא לדבר לשון הרע עם מישהו מסוים / על מישהו מסוים / בטלפון הנייד / בשעה מסוימת וכו'. (ר' יובל גולדן).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"כל זמן שהוא פנוי ילך לבית הכנסת ולבית המדרש וילמד מה שיוכל ללמוד, ובפרט ביום שבת, לפחות פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום. ומה טוב ומה נעים אם ילמד הפרשה גם עם פירוש רש"י, ודף גמרא ומעט תהלים ואיזה דרשות וכיוצא. ובזה יתקן נשמתו ויזכה לעולם הבא". ("מגיד חדשות" דרוש ע"ג)

ותשבו בקדש ימים רבים - פירש רש"י ז"ל שהם י"ט שנה. ע"ש. ואפשר לרמוז לזה בס"ד שהנה המלים **ימים רבים** עולים (במס"ק) י"ט לרמוז לאמור. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן • עובדיה חן

כדלים וכרשים

הזהר הקדוש (פרשת בלק דף קצ"ה ע"א) מציין שלש תפלות שזכו לתואר "תפלה": **תפלה למשה** ("תפלה למשה איש האלוקים"), **תפלה לדוד** ("תפלה לדוד הטהור"), **תפלה לעני** ("תפלה לעני כי יעטוף").

שואל הזהר הקדוש: מבין שלשת התפלות הללו מי החשובה ביותר בעיני ה' ? מן הסתם, היינו בטוחים כי תפלת משה איש האלוקים או תפלת דוד נעים זמירות ישראל היא החשובה ביותר! אולם הזהר הקדוש מחדש חידוש עצום, **שתפלת העני, קודמת לתפלת משה ודוד ולכל שאר התפלות בעולם!** וכל כך למה? משום שהעני בא בלב שבור, ו"קרוב ה' לנשפרי לֵב" (תהלים לד, יט).

הגאון המקובל **רבי משה קורדובירו זצ"ל** בספרו "תומר דבורה" (פרק ט') מדריך אותנו כיצד לקנות מדה זו: "היאך ירגיל האדם עצמו במדות המלכות? ראשונה לכולן שלא יתגאה לבו בכל אשר לו, **וישים עצמו תמיד כעני ויעמיד עצמו לפני קונו כדל שואל ומתחנן**. ולהרגיל עצמו במדה זו, אפילו שיהיה עשיר - יחשוב שאין דבק עמו מכל אשר לו מאומה והוא נעזב צריך לרחמי הבורא תמיד, שאין לו כל דבר אלא הלחם אשר אוכל, ויכניע לבבו ויעני עצמו, **ומה גם בעת תפלותיו שזו סגולה נפלאה**".

מחדש רבנו הרמ"ק כי "עני" האמור כאן, אינו בדוקא אדם חסר יכולת כלכלית, אלא גם אדם העשיר כקרח יכול ואף צריך בתפלתו **לשים עצמו כעני** על ידי שיבוא בלב נשבר כעני בפתח.

כי לעתים כדי שהתפלה תעבור את המחיצות ותבקע רקיעים, מה שצריך לעשות זה **להוריד מעט מה"אור הנפוח" של הגאווה**, ולהתייצב לפני הבורא בענוה ובתחנונים.

משאית גדולה נתקעה מתחת לגשר. חסרו בסך הכל כמה סנטימטרים כדי שתצליח לעבור, אך היא נותרה לכודה במקומה, ומאחוריה השתרך פקק ארוך. כולם היו אובדי עצות איך לחלץ את המשאית, עד שבא פיקח אחד והציע הצעה פשוטה: "מה הבעיה, תורידו קצת אור בגלגלים והמשאית תעבור בקלות..."

חז"ל במדרש (דברים רבה ב, א) מונים עשרה לשונות שבהן נקראה התפלה: שועה, צעקה, נאקה, רינה, פגיעה, פיצור, קריאה, ניפול, פילול ו**תחנונים**.

מבין כולן, לתחנונים כוח מיוחד. במשלי (יח, כג) נאמר "תַּחֲנוּנִים יְדַבֵּר רֶשַׁע". העני, בניגוד לעשיר, אינו מצפה לקבל דבר כמובן מאליו. הוא מבקש מתנת חנם. כשאדם ניגש לתפלה בתחושה ש"מגיע לו" - ספק אם ישמע ה' תפלתו. אך כשהוא בא "כעני בפתח" ואומר: "רבנו של עולם, יודע אני שאיני ראוי ואיני כדאי, עזרני נא" - אז כמו שלעני רעב נותנים לאכול בלי לחשב חשבונות, כך גם תפלתו תענה בלי לבדוק בציציותיו.

הקב"ה צוה עלינו בתורתו: "אנכי מצוך לאמר פתוח תפתח את ירך לאחריך לענייך ולאביוןך בארצך" (דברים טו, יא). אם ה' מצוה עלינו לנהוג כך - ודאי שהוא עצמו ינהג כך כלפינו אם נשכיל לבוא לפניו בלב דל ורש.

אפילו משה רבנו, בחיר הנבראים, לא תלה את תפלתו בזכויותיו העצומות. בבואו להתחנן על הכניסה לארץ, נאמר: "**וְאֶתְחַנֵּן אֵל ה'**" - ופירשו חז"ל שביקש מתנת חנם. כך נהג גם דוד המלך, שלמרות מעלתו הרמה, פנה לה' ואמר: "**עֲנֵנִי כִּי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי**" (תהלים פו, א). משה ודוד לימדונו כי **מול האינסוף ברוך הוא, כולנו נחשבים עניים הזקוקים לחסדיו**.

"הפני יהושע לא אמר דבר כזה!"

המשמרות כהונה. והנה עוד בטרם באתי לענות, אמר לי הרב: 'איני מונח בסוגיא אך מלשון המשמרות כהונה שקראתם נראה שהתוספות כתבו כך, ומהרש"א כתב עליהם כך, ועל זה מקשה המשמרות כהונה כך, ועל זה הבחור שואל כך, ואם זה נכון מה שהבנתי עד עכשיו - התשובה על זה כך וכך. **איני יודע אם אמרתי דברים נכונים, אבל כך נראה לפום ריהטא...**'

"אני והתלמידים עמדנו משתוממים איך בדבריו קלע אל השערה עד אחד. אמרתי בהתפעלות: 'הרב, נכון! כך בדיוק! כך כתבו התוספות וכך כתב מהרש"א ועל זה מקשה משמרות כהונה וזו בדיוק התשובה...'

"אם כך' מלמל הרב לעצמו 'אני יכול ללמוד'. ולמחרת למרות היסורים הקשים הגיע ומסר את השיעור כולו בעצמו."

באחד השיעורים הציג בפניו תלמידו הרה"ג ר' **תומר זינאר** שליט"א פירוש בשם הפני יהושע, ובתגובה פסק רבנו בנחרצות: הפני יהושע לא אמר דבר כזה! הפני יהושע נולד ב**אמת** (בשנת תמ"א), ונפטר ביושר (בשנת תקט"ז), ופירוש זה אינו אמת ואינו יושר... לאחר בדיקה, התברר כי אכן מדובר בטעות: הרב תומר ראה את הדברים בקובץ מפרשים, והתבלבל בין הפני יהושע למחבר אחר.

אחד מכשרונותיו הפלאיים שניכרו בשיעור, היה לזהות איזה מהמפרשים מתאים לו לעסוק בנדון שהועלה. לא אחת היתה מתעוררת אצלו קושיא במהלך השיעור, והיה אומר לתלמידיו: "קושיא זו - תוכלו למצוא אותה רק אצל חכמי האשכנזים המובאים בספר 'אוצר מפרשי התלמוד'", ולפעמים להפך: "קושיא זו - תמצאו שעומדים עליה רק חכמי הספרדים בספר 'אוצר גאוני ספרד'". או "קושיא זו מתאים לרש"ש להקשות, בא נבדוק...". ובדרך כלל נמצא שהיה קולע אל השערה.

הגאון רבי **מצליח חי מאזוז** שליט"א ששימש כאמור "ריש דוכנא" בשיעורו, מספר מעשה מפעים המעיד על כושר אבחנתו העצום ועוצם חשקו בתורה:

"פעם עבר מרן ראש הישיבה ניתוח ברגלו, ולמרות זאת הופתענו לראותו מגיע באמצע השיעור כשהוא על כסא גלגלים.

"כשנכנס אמר לי בכנות נוגעת ללב: 'באתי לכאן כי איני יכול ללמוד כלום מרוב כאבים - **לפחות אשמע תורה...**'. והוסיף: 'אתה תמסור את השיעור, ואני אשב ואקשיב'.

"באותו זמן שמרן ראש הישיבה נכנס, עסקנו באמצע דברי הרב משמרות כהונה. במהלך הדברים, אחד התלמידים הקשה קושיא בדברי

הוא - היה אומר ♦ ביאור אמדות ונהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבי יוחנן - חולה מעיים

בברכות (ט"ז ע"ב) איתא: "רבי יוחנן בתר דמסיים צלותיה, אמר הכי: יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתציץ בבושתנו ותביט ברעתנו" וכו'.

ובספר ארים נסי שם הסביר מרן רבנו הגדול זצ"ל שאמר כך בגלל שחולה מעיים היה (עיין יומא דף פ"ו סע"א כגון אנא דמסגינא וכו'). ולכן גם אמר רבי יוחנן בברכות (י"ד סע"ב): "הרוצה שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה, יִפְּנֶה ויטול ידיו ויניח תפלין ויקרא ק"ש ויתפלל", שאף שנבצר ממנו להתפלל עם הציבור, נחשב שיקבל עליו עול מלכות שמים שלמה.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה

מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז זצוק"ל

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: כשיש מחלוקת בין המשנה ברורה לחזון איש, כמו מי יש לפסוק?

תשובה: על פי הכרעת המעיין אם בר הכי הוא (לדעת כוונת הפוסקים בפשוטן של דברים). ואם לאו - יש הגר"ע יוסף, הגרב"צ אבא שאול, הגר"מ לוי, הגרצ"פ פרנק, הגרי"ש אלישיב, הגרש"ז אוירבך, הגר"ש וואזנר (ועוד). ואחרי רבים להטות.

שאלה: האם מותר בשבת לנפח בלון ולקושרו?

תשובה: בכדורים אסור בשמירת שבת כהלכתה (פט"ז ס"ח). אבל בבלונים דקים שאינם עשויים לקיום, אפשר דמותר (ע"ש בהערה כ"ד). ועליהם נאמר: "הפח (בגימ' הבלון) נשבר ואנחנו נמלטנו" ... ולגבי הקשירה, אם כוונתו להתירו תוך כ"ד שעות מותר. [א"ה: יש לשים לב כי המציאות היא שכמעט ואי אפשר לפתוח את קשירת הבלון, ורוב העולם מניחים אותו קשור לעולם. ועיין בביאור הלכה (ריש סי' שי"ז) ובחזון עובדיה שבת ה' (עמוד נא). העורכים ס"ט].

שאלה: סופר סת"ם שלא השאיר במזוזה רווח של 9 אותיות בסוף פרשה ראשונה וכן בתחילת פרשה שניה, האם יוכל לצרף את השוליים שמחוץ לשרטוט?

תשובה: אין לצרף את השוליים מחוץ לשרטוט. אבל אפשר לצרף הריח שמכאן ומכאן במזוזה דוקא. עיין בשו"ת איש מצליח ח"א (חיו"ד סי' מ"ד). [וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"ד חיו"ד סי' כ"ד].

שאלה: ספרדי המתפלל בבית כנסת אשכנזי, האם בנפילת אפים צריך להניח את הראש על היד כמנהגם?

תשובה: במנהג האשכנזים ליפול על יד ימין יש סכנה לדידן כמ"ש האחרונים. והעיקר שבחילופי מנהגים בין העדות אין משום לא תתגודדו. ואכמ"ל. [ועיין בשו"ת בית נאמן ח"ד חאו"ח סי' ל"ג].

שאלה: ספרדי המתפלל עם אשכנזים, האם יכול לומר יחד אתם קדיש אחרי עלינו לשבח לעילוי נשמת הוריו?

תשובה: יכול. ובפרט שכמה ספרדים נוהגים כן מבני צפון אפריקה, אלא שבני מרוקו אומרים חצי קדיש ואנו אומרים קדיש יהא שלמא.

שאלה: ספר המתחזק במצוות ביקש לשאול האם מותר לו לגלח ללקוחות את הפאות עד מחצית האוזן, וכן האם מותר לו לספר נערים המבקשים תספורות שונות ומשונות כגון להניח הרבה שער מלפנים או מאחור (כעין קומי)?

תשובה: כך ראיתי שנהגו רבנים גדולים בחו"ל (שהיו מגלחים זקנם מפני לעג הגוים כדרך חכמי איטליא, עיין בחת"ס א"ח סוס"י קנ"ט) שלא השאירו פאות עד סוף האוזן רק עד חצי האוזן, וניכר לעין ההבדל שזה צומח בגיל ט"ז ומעלה והוא בכלל זקן. ואלה שמחמירים כמדומה ע"פ המשנ"ב א"ח (סוס"י רנ"א). ע"ש. [ועיין בשו"ת בית נאמן ח"ד חיו"ד סי' ט']. ולגבי התספורות השונות והמשונות, אין זו בלורית שאסרו חכמים, רק שגעון חולף של בני נוער המנוערים מתורה ומחכמה. והנח להם לישראל וכו' עד שירחמו מן השמים.

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט
להצלחת פסח יוסף בן מלכה חי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ מרת עליזה חורי ע"ה

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com